

HÖGSKOLAN
DALARNA

EXAMENSARBETE – KANDIDAT EXAMEN
SOCIONOMPROGRAMMET

BEMÖTA BARNENS BEHOV

En kvalitativ studie av personalens upplevelser av yrkesroll och arbetsuppgifter på hem för vård eller boende för ensamkommande barn

Författare: Emelie Vikström & Ann Magnusson

Handledare: Pernilla Liedgren

Examinator: Lena Dahlberg

Ämne: Socialt arbete

Examensarbete för socionomprogrammet, 15 hp

Datum: 2016-01-08

Förord

En av oss författare har klinisk erfarenhet av arbete på HVB för ensamkommande barn som bidragit till erfarenheter utifrån vilka ett intresse för att skriva om ämnet väckts. Därifrån och under processens gång har vi, tillsammans med handledare, resonerat oss fram till uppsatsens specifika syfte och frågeställningar. Resan detta inneburit har berikat oss på många plan och nu ser vi fram emot att lämna skolans trygga vrå för att kliva ut och i den verklighet vi under vår studietid haft siktet inställt på. Tack till alla lärare, vänner, familj och andra som stöttas oss under dessa år. I livet och inför examinationer. Slutligen vill vi även rikta ett hjärtligt tack till handledare och all personal som vi inför denna uppsats har intervjuat. Tack för att ni tog er tiden att prata med oss. Kanske möts vi där ute en vacker dag!

Varma hälsningar, Emelie Vikström och Ann Magnusson.

Abstract

The present study explores how members of staff at HVB for unaccompanied minors experience their work tasks, their roles as care givers, and what they mean it takes to meet the needs of the children. The data consists of six semi-structured interviews conducted at three different HVB. The interviews were analysed using reports made by the National Board of Health and Welfare (Socialstyrelsen) and the health and Social Care Inspectorate (IVO), and theories about resilience from mental illness. Furthermore, the current paper draws on previous research on the needs of unaccompanied minors and on international professionals' roles and work tasks. The results show that the staff's main task is to meet some of the needs of the children as their need of security, support, stability and sense of belonging. Time, knowledge, personal suitability and formal training were emphasized as important characteristics in order for them to adequately respond to the children's needs.

Keywords: unaccompanied children, profession, institution care, recovery perspective

Sammanfattning

Denna kvalitativa studie undersöker hur personal - på hem för vård eller boende (HVB) för ensamkommande barn - upplever sina arbetsuppgifter, sin yrkesroll samt vad de menar behövs för att kunna bemöta barnens behov. Empirin består av 6 st semi-strukturerade intervjuer genomförda på 3 olika HVB. Intervjuerna har analyserats utifrån Socialstyrelsens och Inspektionen för vård och omsorgs (IVO's) tidigare rapporter, forskning om ensamkommande barns behov, internationell personals roll och arbetsuppgifter samt teorier om vad som hjälper människor i återhämtning från psykisk ohälsa. Resultatet visar att personalens huvudsakliga arbetsuppgifter är att möta några av barnens behov, nämligen barnens behov av trygghet, vuxenstöd, vardaglig stabilitet och att känna sig hemma. För detta krävs tid och rätt kompetens. För att personalen ska kunna bemöta dessa behov framhålls personlig lämplighet, engagemang och formell kunskap som viktigt.

Nyckelord: personal, yrkesroll, arbetsuppgifter, HVB, ensamkommande barn, behov, återhämtningsperspektiv

Innehåll

1. Inledning.....	7
1.1 Bakgrund.....	7
1.1.1 Problemformulering.....	9
1.2 Syfte & frågeställningar	10
2. Tidigare forskning	11
2.1 Barnens olika behov	11
2.1.1 Tillhörighet	12
2.2 Professionellas roll och arbetsuppgifter	12
2.2.1 Terapeutisk funktion	13
2.3 Sammanfattning av tidigare forskning	13
3. Teoretiskt perspektiv.....	14
3.1 Återhämtning från psykisk ohälsa.....	14
3.2 Tid.....	15
3.3 Relation med syfte.....	15
3.4 Regelbrott och “timing”	16
3.5 ”Känna av” och ”känna in”	16
3.6 Sammanfattning av teoretiskt perspektiv.....	16
4. Metod och material.....	18
4.1 Forskningsdesign	18
4.2 Urval.....	19
4.3 Datainsamling.....	19
4.4 Analys	20
4.5 Tillförlitlighet	20
4.6 Etik.....	21
4.7 Svagheter med studien.....	22
5. Personalens upplevelser av yrkesroll och arbetsuppgifter	24
5.1 Bemöta barnens behov.....	24
5.2 Integration	25
5.3 Skapa relationer.....	26

5.3.1 Samtal	27
5.4 Personalkompetens	27
5.4.1 Teoretisk kunskap.....	27
5.4.2 Personlighet.....	29
5.5 Sammanfattning av empiriskt resultat:.....	30
6. Diskussion.....	32
7. Slutsats	35
7.1 Förslag till vidare forskning	35
Referenser	36
Bilaga 1: Följebrev.....	38
Bilaga 2: Intervjuguide.....	39
Bilaga 3: Blankett för etisk egengranskning.....	40

1. Inledning

Sverige tillsammans med övriga Europa står i dagsläget inför omfattande prövningar med anledning av den rådande flyktingsituationen. För att tillgodose anländande människors behov av skydd, logi, olika former av vård och stöd krävs resurser, kunskap och öppenhjärtigt engagemang. I Sverige har det sociala arbetet en lång tradition vilken under de senaste hundra åren formats och utvecklats radikalt, från att bedrivas ideellt av kyrkor och eldsjälur till att idag vara en bred yrkesprofession vars mål sammanfattningsvis kan beskrivas som *stärkta samhällsmedborgare*. International Federation of Social Workers (2014), organisationen för socialarbetaryrket som arbetar med att förbättra det sociala arbetet globalt, har antagit definitionen;

Social work is a practice-based profession and an academic discipline that promotes social change and development, social cohesion, and the empowerment and liberation of people. Principles of social justice, human rights, collective responsibility and respect for diversities are central to social work. Underpinned by theories of social work, social sciences, humanities and indigenous knowledge, social work engages people and structures to address life challenges and enhance wellbeing. The above definition may be amplified at national and/or regional levels.

Det sociala arbetet som bedrivs till förmån för flyktingar kan med fördel utgå från vetenskapliga teorier och evidensbaserad praktik om gynnande faktorer för målgruppen samt hur professionella bör bemöta människor som befinner sig i så kallade "integrationsprocesser". Underlätta nätverkande, etablering och annat som hör social förändring till. Stärka flyktingar i deras process att lära känna ett nytt land och de minderåriga att bli självständiga vuxna individer.

1.1 Bakgrund

Antalet ensamkommande barn har ökat markant sedan början av 2000-talet, mellan 1 januari till och med den 30 november 2015 hade totalt 32 180 barn sökt asyl i Sverige (Migrationsverket, 2015). Med ensamkommande barn menas asylsökande under 18 år som kommer till EU utan legal eller annan vårdnadshavare. Barnen kommer från olika länder och

kulturer vilka varierar beroende på hur konflikter runtom i världen ter sig. I dagsläget flyr de flesta från länder som Afghanistan, Syrien, Eritrea och Somalia. Resan till Sverige kan vara svår och tärande, kantad av faror, ångest, våld och övergrepp. Den kan se ut på olika sätt. Barnen kan anlända ensamma eller i sällskap av en vuxen som släpper det vid gränsen eller påstår sig vara barnets förälder men som sedan tar tillbaka det påståendet (Angel, 2004). *Söka asyl* kan barnet göra direkt vid gränsen eller i ett senare skede på Migrationsverket. De får där berätta vem den är och lämna sina fingeravtryck. Om barnet befinns ha skäl för asyl enligt den svenska utlänningslagen får barnet uppehållstillstånd. Om barnet får avslag kan detta överklagas två gånger till Migrationsverket innan slutgiltigt beslut lämnas. För asylsökande barn gäller att de under utredningstiden erbjuds boende och skolgång. De har under den här processen ett tilldelat offentligt biträde och en god man som ska hjälpa och guida dem (Migrationsverket, 2013). När barnen anländer och söker asyl placerar Migrationsverket dem till en början i den vistelsekommun de befinner sig i, så kallad ”ankomstkommun”, vars primära uppgift är att ge barnen tillfälligt uppehälle medan de väntar på en mer långsiktig placering. När de sedan anvisats till den kommun de ska bo i är det Migrationsverket som har det övergripande ansvaret för mottagandet och tillsammans med socialtjänsten placerar dem i någon form av boende. För dessa barn är den mest förekommande placeringsformen på så kallade ”HVB” för ensamkommande barn (Socialstyrelsen, 2013).

Med HVB (hem för vård eller boende) menas ett grupphem i enskild eller offentlig regi varvid barn, ungdomar, vuxna och/eller familjer kan ges vård och/eller behandling och de kan samtidigt fungera som boende under en viss tid. Det är Socialnämndens ansvar att se till att barns behov av placering tillgodoses och samtidigt är det alla kommunernas ansvar att se till att hem finns till förfogande. För att bedriva enskilda verksamheter krävs tillstånd från Socialstyrelsen medan kommunerna endast har skyldighet att anmäla till Socialstyrelsen när en verksamhet startar men kraven på kvalitet är desamma oberoende driftsform. Det ställs olika krav på bland annat kvalitet, säkerhet och att verksamheten för dokumentation över arbetet som bedrivs. Hemmen måste vara bemannade dygnet runt med personal som är anpassad efter målgruppen och det bör finnas tillgång till läkare och psykolog med särskilda kunskaper som är lämpade för verksamheten (Socialstyrelsen, 2013; SFS 2001:937, 3 Kap 1§) (2 kap. 3 § SOSFS 2003:20). Barnen har möjlighet att bo kvar tills de fyller 18 år och därefter följer oftast någon form av successiv ”utslussning” vilket praktiskt innebär att barnen fortfarande har kontakt med personal knuten till verksamheten. Detta för att säkerställa att barnen kan ta vara på sig själva. Enligt Socialstyrelsen (2013) förväntas personalen på hemmen tillgodose barnens behov i form av *boende, läkarvård, tandvård, mat, sömn, stöd,*

trygghet och *omvårdnad* eller *fostran* samt bidra till att *barnen utvecklas till självständiga* vuxna individer i svensk kontext. Vården skall anpassas efter varje individs förutsättningar och behov. Barnens integritet och samarbete ska värnas, personalen ska skapa förtroende och arbetet ska utföras så att den av individen upplevs som meningsfull. För att kvaliteten på insatserna ska kunna garanteras är kunskap och kompetens av stor vikt. Socionomer, socialpedagoger, beteendevetare och personal med andra likvärdiga utbildningar samt hithörande erfarenheter från arbete med barn anses lämpliga för uppdraget. I Socialstyrelsens HVB-föreskrift (SOSFS 2003:20) beskrivs kompetenskraven hos övrig personal i 2 kap. 2 § som följer:

Övrig personal som ger vård eller behandling ska ha den utbildning och erfarenhet samt personliga lämplighet som krävs för att utföra arbetet i enlighet med den eller de behandlingsmetoder som används i verksamheten och för att uppfylla verksamhetens mål de behandlingsmetoder som används i verksamheten och för att uppfylla verksamhetens mål.

En granskning som Socialstyrelsen (2012) låtit göra visade att personal på HVB för ensamkommande barn saknade tillräcklig kompetens för målgruppen. Många saknade kunskap om vad som krävs av ett HVB för ensamkommande barn och rapporten visade även att sådana boenden startades utan att personalen satt sig in i gällande bestämmelser kring målgruppen (Socialstyrelsen, 2012). Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har sedan 2013-06-01 tagit över granskningarna av HVB. Det senaste resultatet visade att barn och unga på HVB för ensamkommande barn känner sig otrygga (Inspektionen för vård och omsorg, 2015).

1.1.1 Problemformulering

Gällande psykisk ohälsa bland ensamkommande barn finns en gedigen forskningsbakgrund. Dels utifrån medicinska och psykologiska perspektiv men även utifrån barnens upplevelser av tiden på hemmen, vilka faktorer som förbättrat deras mående och integration samt lite om vad barnen själva anser sig bli hjälpta av (Ascher, 2009; Wernersjö, 2012). Dock har vi inte, utöver Socialstyrelsen och IVO's undersökningar, funnit svensk forskning som fokuserar på hur *personalen* på HVB för ensamkommande barn upplever och reflekterar kring sin *yrkesroll* och *arbetsuppgifter*. Detta, menar vi, är intressant att undersöka då det påvisats att personal saknat tillräcklig kompetens för arbete med målgruppen och att barnen känt sig otrygga och förbisedda. Personalen arbetar nära sårbara individer och ska fungera som en trygg punkt i ett, på många sätt, kritiskt och traumatiskt skede i barnens liv. Personalen kan därmed ha stor

betydelse för barnen. Ämnet är högaktuellt då det i dagsläget kontinuerligt startar nya verksamheter, därmed är personalen en viktig och växande yrkesgrupp som genom direktkontakt kan komma att påverka barnen både kortsiktigt och långsiktigt.

1.2 Syfte & frågeställningar

Syftet är därför att undersöka hur personalen på HVB för ensamkommande barn ser på sin roll gentemot barnen, vad de upplever att deras arbetsuppgifter på boendena är och vad de själva menar att de behöver för att kunna utföra dessa.

Frågeställningar:

- Hur ser personalen på sin yrkesroll i relation till barnen?
- Vad upplever personalen är deras arbetsuppgifter?
- Vad menar personalen krävs för att utföra dessa arbetsuppgifter?

2. Tidigare forskning

Den internationella forskningen kring ensamkommande barn är relativt omfattande. En sökning på Högskolan Dalarnas söktjänst "summon" på "ensamkommande barn" får enbart 26 träffar på svenska. Om man istället skriver "unaccompanied refugee children" uppgår svaren till 1325 träffar. Forskningen är koncentrerad kring ensamkommande barns speciella *behov* och det *arbete* som socialsekreterare - anställda av kommunen eller staten - utför (Ascher, 2009; Hopkins & Hill, 2010; Kohli, 2006a, 2006b). Det *vardagliga arbetet* på i familjehem eller andra boendeformer är mindre omfattande men existerande (Sirriyeh, 2013). För att sätta denna undersökning i en kontext kommer det nedan att presenteras forskning som berör ensamkommande barns *behov* och det sociala *arbetet* med ensamkommande barn från ett socialsekreterarperspektiv samt arbetet med ensamkommande barn i familjehem. Artiklarna har valts utifrån deras relevans för undersökningsområdet.

2.1 Barnens olika behov

Forskning kring ensamkommande barn är forskning ofta fokuserad kring barnens psykiatriska och medicinska behov, skriver Ulrika Wernesjö (2011) i en artikel där hon har granskat tidigare forskning kring ensamkommande barn. Ascher (2009) skriver om just dessa behov när han i sin artikel sammanfattar resultaten av en större studie. Han menar att ensamkommande barn som kommer till Sverige är en grupp som är särskilt sårbar, att de är en heterogen grupp som ofta har traumatiska upplevelser bakom sig och som inte sällan har något som kan likställas med en existentiell kris efter att ha lämnat allt som är välbekant bakom sig. Ascher (2009) betonar dessa barns behov av att få *kärlek*, *omsorg* och att de behöver mötas med *kunskap* av sina nya omsorgsgivare. Han menar att detta kan hjälpa till att lindra de negativa effekterna av barnens uppbrott från hemlandet och eventuella trauman under resan eller i hemlandet. I relation till det, är det relevant att påpeka att en svensk studie (Sallnäs, Wiklund & Laglöf, 2010) visat att ungdomar som är placerade på HVB har mindre tillgång till *socialt stöd* än icke placerade ungdomar och ungdomar placerade i familjehem. De menar även att detta är ett av de viktigaste uppdragen för personalen på HVB eller familjehem, att de ska se till att ungdomarna får tillgång till socialt stöd på ett eller annat vis. Några andra som behandlar ensamkommande barns behov specifikt är Hopkins & Hills

(2010). De har undersökt ensamkommande barn i Skottland. Vad som framkommer är barnens behov av att *hantera saker i en viss ordning*; nutid först, framtid sen och dåtid sist. Det innebär att barnen i första hand vill lösa sin omedelbara situation gällande boende, bli bekräftade och att faktiskt få vara barn i relation till deras asylprocess, skolgång, att få hjälp med asylprocessen etc. Efter detta handlar det om framtiden, att skaffa ett socialt nätverk och fritidsaktiviteter. Enligt vissa professionella var detta till och med viktigare än att få terapeutiskt stöd. Att barnen snarare behövde få ett aktivt liv än att få terapi för sitt förflutna (Hopkins & Hill, 2010, s. 404). Vidare i artikeln återkommer detta tema när barnen väl ska hantera sitt förflutna. Det framkommer att barnen först behöver ha kommit till rätta i sin nya tillvaro och skaffat sig rutiner innan de mottar professionell hjälp för sina eventuella trauman.

2.1.1 Tillhörighet

Sirriyeh (2012) har undersökt barnens liv i familjehem och tillvarons betydelse för barnens välmående. Hon fann att barnen i familjehem får olika typer av "tillhörighet". Antingen är de som gäster hos familjen, som distanserade inneboende eller som *en i familjen*. Av dessa tre typer var den typen där de sågs som *en i familjen* bäst för barnens välmående och integration i samhället. Relationen skapades enklast då det fanns *tillit* och *omsorg* och när barnet fick ta ansvar i hemmet och komma med åsikter om mat och andra vardagsöromål.

2.2 Professionellas roll och arbetsuppgifter

Mycket av den forskning som finns om ensamkommande barn är, som tidigare nämnt, internationell. Det betyder att det sociala arbetet med ensamkommande barn i den forskningen skiljer sig i vissa aspekter från det svenska arbetet med ensamkommande barn. Fokus i den internationella forskningen ligger på socialsekreterares arbete med barnen. Internationella socialsekreterares roll framträder som central för att underlätta för barnens *integrationsprocess* i det nya samhället (Kohli, 2006a, 2006b). Socialsekreterarna i studien uppges hjälpa till med det *praktiska*, ha ett *terapeutiskt förhållningssätt* i mötena med barnen, fungera som *vänskapligt stöd*, någon som följer dem under integrationsprocessen, med eller utan att veta en detaljerad "sanning" om barnens förflutna. Deras roll beskrivs som viktig för barnen på ett liknande sätt som vi uppfattar att personalen på HVB-hem i Sverige är viktiga för barnen här.

2.2.1 Terapeutisk funktion

En annan aspekt som står ut är den att socialsekreteraren inte ser sig själv som en terapeut men kan ändå ha en terapeutisk funktion för barnet (Kohli, 2006a). Detta är en viktig del i ledet för att få barnet att känna sig hemma i sin nya miljö samt att få barnet att känna att det finns någon som bryr sig om barnet. Man kan säga att socialsekreteraren bör sträva efter att fylla de behov som annan forskning (se ovan) har visat att ensamkommande barn behöver antingen genom eget arbete eller genom att se till att barnet får rätt kontakter, och om den är framgångsrik med detta så kommer det underlätta för det ensamkommande barnet. Vad som framkommer som vitalt är att socialsekreteraren väljer att tro på barnet i dess berättelser och respektera när det inte vill eller kan berätta om sina erfarenheter eller känslor. Detta för att socialsekreteraren och barnet ska kunna bygga en *relation* som grundar sig på *ömsesidig tillit* som är en viktig del av arbetet (Kohli, 2006a, 2006b).

2.3 Sammanfattning av tidigare forskning

Sammanfattningsvis kan sägas att forskning kring ensamkommande barns behov är omfattande och behoven uppges vara omsorg, att få kärlek och att mötas av respekt och kunskap av sina nya omsorgsgivare då det kan hjälpa till att lindra de negativa effekterna av barnens uppbrott från hemlandet. Barnen har behov av stöd och omsorg när de kommer till ett nytt land och att det är viktigt för barnen att man hanterar nuet först, framtiden sen och det förflutna sist, när det övriga livet börjar falla på plats. Socialsekreteraren hjälper till med det praktiska, de fungerar som ett stöd och får en slags terapeutisk funktion. Slutligen tycks barnens välmående främjas av en känsla av delaktighet, såsom "en i familjen".

3. Teoretiskt perspektiv

Nedan följer en kort introduktion av *återhämtningsperspektivet* - det teoretiska fundament som det senare analysarbetet tar spjörn emot. Följande avsnitt fokuserar på bland andra Alain Topors studies resultat av professionellas bidrag till klienters återhämtning från psykisk ohälsa, samt hur han problematiserar kring begreppet "professionalitet". Detta kan låta malplacerat i en uppsats om arbetet på HVB för ensamkommande barn men vi menar att det inte bara är möjligt att applicera perspektivet utan även mycket *användbart*. Dels då forskningen visat att de flesta ensamkommande barn har ett dåligt psykiskt mående, dels då det finns likheter i utmaningarna de ensamkommande barnen står inför när de kommer till Sverige och vad övriga klienter med psykisk ohälsa många gånger står inför. Nämligen att skapa sig ett nytt liv och nya sociala kontakter. Ensamkommande barns sociala kontaktnät är kraftigt reducerade och majoriteten av dem vuxna de möter är i någon mening *professionella*. Barnen genomgår individuella processer på olika plan och i det avseendet kan vi hävda att ett arbete med ensamkommande barn kan vara ett arbete med någon form av återhämtning.

3.1 Återhämtning från psykisk ohälsa

Inom psykiatri använder man sig av återhämtnings-begreppet istället för rehabilitering. Vidare kan det betraktas som en process eller ett slutgiltigt tillstånd. Inte helt okomplicerat, men Topor (2004) beskriver återhämtning främst ur ett processperspektiv - att kärnan handlar om att individen ska överkomma och/eller lära sig att hantera sina svårigheter. Individen ska, när återhämtningen kan sägas vara slutförd, antingen ha återgått till livet som det var innan problemen uppstod eller, vilket är mer vanligt, bygga upp en ny tillvaro. I denna process är tre saker övergripande: individens egna insatser, att andra ser hela människan samt att individen skaffar sig makt över sitt eget liv. Även om detta är en process som individen till största delen själv arbetar sig igenom gör individen det oftast med hjälp av andra. Hur människor är i kontakten med individen kan antingen hjälpa eller stjälpa individen (Topor, 2004). Det sociala kontaktnätet krymper ofta för dem med psykisk ohälsa och deras sociala kontakter ersätts av professionella vilket innebär att de professionellas bemötande och handlande kan få stor inverkan (Topor 2004)

3.2 Tid

Ett tema som Topor (2004) framhåller är *tid*. Det finns flera aspekter av tid som framhålls som viktiga. Den första är tid efter *behov*, att individen faktiskt får tid efter det behov som individen har och inte efter tiden som den professionella har. När individen väl har tid med en professionell bör den tiden inte vara uppenbart begränsad, som i att individen har en timme bokad och så sitter den professionella och tittar på klockan för den måste passa tiden till nästa klient. Det kan ge individen en känsla av stress och kan hindra att individen kommer dit den behöver. Att personal tar sig tid för individen när det finns möjlighet, och att personalen skapar möjligheter att *ta sig tid* är väsentligt för den enskilde individen och dennes process (Henriksen, Degner & Oscarsson, 2008).

3.3 Relation med syfte

Som ovan nämnt byts ofta “vanliga” social relationer ut till professionella när en individ går igenom en återhämtningsprocess. Om den professionella är strikt professionell i mötet innebär det att individen blir utan det känslomässiga utbytet som Topor menar att människor i relationer behöver. Den professionella har därmed ett stort ansvar för att relationen blir till hjälp för individen och relationen blir ett verktyg för att stärka individen. Allting som den professionella gör med individen har ett syfte. Relationen i sig är inget syfte utan relationen blir ett verktyg för att nå ett syfte och den professionella har alltid en uppgift i relationen. Detta genomsyrar allt som görs - samtal, aktiviteter och i vanlig vardaglig samvaro. För att bygga upp en bra relation krävs ömsesidighet. Förtroende och ömsesidighet är centrala utgångspunkter när en professionell relation ska upprätthållas (Henriksen, Degner & Oscarsson, 2008). Det handlar inte enbart om att individen ska känna tillit utan att det ska finnas tillit mellan båda parter (Topor, 2004; Henriksen, Degner & Oscarsson, 2008). Den professionella kan berätta om sig själv, jämföra sig med sin klient och vara öppen med sina egna tillkortakommanden men, det är viktigt att inte belasta sin klient med sina egna problem även om det är viktigt att möta klienten på en nivå där de båda möts. Inte enbart i en instrumentell relation utan även som människor. Detta kan beskrivas med hjälp av ordet “som”. Relationen kan bli en relation “som” vänskap. En relation mer än en professionell relation men mindre än en privat (Topor, 2004).

3.4 Regelbrott och “timing”

Begreppet *engagemang* beskrivs i Topors studie som något som uppstår i specifika situationer snarare än en personlig egenskap. Det handlar om att som professionell göra rätt sak vid rätt tillfälle på rätt sätt. Här uppstår en kontrast mellan vad professionella får höra att de ska göra, nämligen att behandla alla lika och hålla sig till regler och förordningar, och vad personer som återhämtat sig från psykisk ohälsa själva beskrivit har *hjälpt* dem, vilket varit någon form av *regelbrott* samt när individen mottar någon form av positiv särbehandling. Regelbrotten uppstår i helt vanliga vardagligasituationer (Topor, 2004; Schön, Denhov, & Topor, 2009). Topor poängterar att detta inte innebär att en professionell ska vara gränslös i sitt arbete, eller alltid bryta mot reglerna utan att det stundom finns andra gränser än vad som traditionellt anses vara det bästa, om rätt handlande vid rätt tillfälle med rätt person. Det handlar om *timing*. Något Topor (2004) vill göra gällande är att det inte handlar om att man ska ersätta den traditionella synen på vad professionalitet är. Den är fortfarande aktuell och nödvändig i vissa relationer och situationer. Det som är viktigt är att en inser att det inte är det enda sättet att vara professionell på, det är inte det enda alternativet och det är inte alltid det bästa för individen.

3.5 ”Känna av” och ”känna in”

Det är viktigt att påpeka att “engagemang” inte är en universal lösning. Timing hänger ihop med att en professionell bör vara lyhörd och inkännande, kunna läsa vad den enskilde individen behöver. För att behärska denna konst menar Topor (2004) att det behövs olika typer av kompetenser - dels en *formell kompetens* i form av utbildning men än viktigare är *social kompetens* och *kunskap om livet*.

3.6 Sammanfattning av teoretiskt perspektiv

För att som professionell hjälpa en individ i återhämningsprocess kan man dels ge av sin tid. Viktigt är att det är tid efter individens behov och inte efter den professionellas. Individen bör betraktas som en helhet och bör mötas som en människa och inte enbart som en klient. Det är viktigt med engagemang men det är inte en egenskap hos en person utan något som uppstår i ett möte. Det kan vara avgörande för individen att inte bli behandlad som alla andra. Det kan handla om att bara finnas där, att inte försvinna. Det handlar också om att göra lite mer. Små

regelbrott och upplevelsen av att individen är utvald, speciell, att något i individen gör att den är värd det lilla extra kan hjälpa. Det största hindret för en återhämtningsprocess är att individen inte behandlas som en individ utan som ett objekt eller en sjukdomsbild. Ett sådant förnekande av individen som en kompetent individ kan vara förödande för återhämtningsprocessen och relationsbyggandet. Slutligen är det viktigt att komma ihåg att det inte finns ett sätt att vara professionell och hjälpa individer på, utan olika individer och olika relationer kräver olika bemötande. Och en typ av professionalitet inte är nog. Den behöver kompletteras med timing och små regelbrott vid rätt tillfällen.

4. Metod och material

Vår studie är en kvalitativ intervjustudie då vi genomfört individuella semistrukturerade intervjuer med sex personer som jobbar på tre olika HVB för ensamkommande barn.

4.1 Forskningsdesign

Vi undersöker hur personalen upplever sitt arbete. För att undersöka vilken upplevelse människor har av sin verklighet och kunna beskriva den är en kvalitativ ansats mer lämplig (Bryman, 2011). En kvalitativ undersökning kan utföras på ett antal olika sätt. Några av de vanligaste metoderna för datainsamlingen är att man antingen genomför en observation, att man genomför enskilda intervjuer eller fokusgruppsintervjuer (Bryman, 2011). Att genomföra en observation är en tidskrävande typ av datainsamlingsmetod då det kräver att personerna man observerar blir så bekväma med observatörens närvaro att de uppför sig som om de inte vore observerade (Bryman, 2011). Denna typ av datainsamling har vi därför uteslutit dels på grund av detta, dels för att vi inte anser att den typen av datainsamling skulle kunna generera svar på vår forskningsfråga.

Vi har bedömt att såväl fokusgruppsintervjuer som individuella intervjuer skulle kunna besvara vår forskningsfråga på ett adekvat sätt. Det som blev avgörande här var tillgängligheten till deltagare för intervjuer. Det är påtagligt mycket svårare att boka in tider för flera personer samtidigt eftersom personalen jobbar så olika tider på HVB. Eftersom vår tid att lägga på den här uppsatsen är begränsad och vi inte anser att vi skulle kunna få ihop de deltagare som krävs till fokusgrupps intervjuer under det tidsspännat har vi istället valt att genomför individuella intervjuer. Vi inser att vi därför kan ha missat en fördjupande professionsdiskussion där deltagarna kommer på fler saker i när de får reflektera tillsammans med andra i samma arbetsroll.

Kvalitativa intervjuer görs i två former, öppna eller semi-strukturerade. Öppna intervjuer har enbart några få teman som intervjuare och deltagare diskuterar fritt utifrån. Detta för att generera information så förutsättningslöst som möjligt. En semi-strukturerad intervju har istället ett antal öppna frågor som ska besvaras och även förslag på följdfrågor kan finnas. Denna typ av intervju gör att man får en mer riktad data insamling till frågorna man har men innebär också att man kan missa andra aspekter i frågan som man inte har tänkt på att fråga om (Bryman, 2011). Vi har använt oss av den semi-strukturerade intervjun som

insamlingsmetod. Det valet gjorde vi eftersom vi ville säkerställa att vi fick svar på våra frågeställningar, vi ville även se till att vi inte missade att ställa frågor som var av relevans.

4.2 Urval

Vi har gjort så kallat bekvämlighetsurval. Ett bekvämlighetsurval innebär att man intervjuar de informanter man kan få tag på och det är det vanligaste urvalet för kvalitativa undersökningar (Bryman, 2001). De val vi ändå gjorde var att vi ville intervjuar personal på flera olika HVB, för att försöka få en så bred bild som möjligt. Vidare ville vi intervjuar så väl kvinnor som män och i de kontakter som vi tog lyckades detta. Det viktigast kravet var att personalen vi intervjuade var av den ordinarie personalstyrkan, då vi ansåg att de som arbetar ordinarie är de som har den bästa kunskapen om arbetet.

Vi bestämde oss för att sex intervjuer var rimligt att genomföra inom ramen för vårt arbete. Slutligen blev det så vi genomförde intervjuer på tre olika HVB i Dalarna, två av dessa var kommunägda och ett var kombinations ägt av kommun och en privat aktör. Vi har intervjuat två personer ur den ordinarie personalstyrkan på varje arbetsplats. Av de vi har intervjuat var två stycken kvinnor och fyra stycken män och deras ålder var i spannet tjugonio till femtioen. Deras erfarenhet av att jobba på HVB för ensamkommande barn sträckte sig från 1år till 9 år. Tre av informanterna hade humanistisk behandlingspedagog¹ som utbildning och två hade högskoleutbildning mot socialt arbete och en sjätte hade annan högskoleutbildning.

4.3 Datainsamling

Den praktiska datainsamlingen gick till så att vi ringde till olika HVB och frågade om vi fick komma och intervjuar personal, de som vi pratade med tackade ja och vi fick våra första intervjuer redan två dagar efter första telefonsamtalet. Det föll sig så att vi fick göra de första fyra intervjuerna under samma dag. En nackdel med det upplägget är att vi inte fick en längre tid mellan intervjuerna så att vi kunde reflektera eller få feedback från vår handledare. Väl på plats så spelade vi in intervjuerna genom en inspelningsapp på telefonen, vilket fungerade bra vid alla tillfällen utom ett då vi tyvärr tappade några minuter i mitten av intervjun på grund av ett tekniskt fel. Den kortaste intervjun var 20 minuter och den längsta 45 men majoriteten tog

---

1. Humanistisk behandlingspedagog: 2-årig yrkesutbildning för att arbeta som behandlingspedagog. Förbereder för ett arbete inom öppenvård och institutionsvård för ungdomar eller vuxna. Gruppdynamik och personlig utveckling är viktiga inslag i utbildningen (Väddö folkhögskola).

cirka 30 minuter, även om dessa intervjuer var relativt korta upplevde vi ändå att vi fick svar på våra frågor. När vi intervjuade använde oss av intervjuguiden (se bilaga 2) som en form av lägsta nivå, vilket innebar att vi under intervjuerna kommit in på intressanta ämnen utanför intervjuguiden och vi har ställt följdfrågor på dessa. I de först intervjuerna framkom dessutom vissa teman som vi har valt att fråga om även i de följande intervjuerna. Detta är en del av den kvalitativa processen och en del av det som är intervjuhantverket, att en har möjlighet att anpassa sig till det som framkommer i processen när det händer (Kvale, 2014).

4.4 Analys

Kvalitativ analys kan genomföras på många olika sätt, vi har valt att göra en så kallad bricolage analys. Bricolage betyder att man inte begränsar sig till en typ av analytisk metod utan att man kan använda sig av flera olika i processen efter vad som framkommer i materialet (Kvale, 2014). Vi började med en genomläsning för att se vilka teman som framkom, sedan har vi gått tillbaka och kategoriserat delar av intervjuerna efter dessa teman och underkategorier. Vi har även gjort kvantitativa listor på hur många gånger dessa teman uppkommit i de olika intervjuerna. Innebörden av vad informanterna säger och hur de säger det har avvägts. Slutligen landade vi i fyra övergripande teman: bemöta barnens behov, integration, skapa relationer och personalkompetens.

4.5 Tillförlitlighet

Ett begrepp som Bryman (2011) lyfter fram som relevant för den kvalitativa forskningen är *tillförlitlighet*. Tillförlitlighet i sig kan delas upp i tre huvudsakliga delar: Trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet. Trovärdighet handlar bland annat att den beskrivning som man kommer fram till är en trovärdig beskrivning av en social verklighet, detta ligger i läsaren bedömning av undersökningen. Vi har valt att illustrera våra resultat med frikostigt användande av citat för att läsaren ska kunna göra den bedömningen, samt för att tydligt förankra vårt resultat i empirin. Frågan om överförbarhet/generaliserbarhet är frågan om undersökningens resultat är generaliserbar till fler än den undersökta kontexten. En kvalitativ undersökning är nästan aldrig generaliserbar till en population i sin helhet (Bryman, 2001). Vår undersökning är följaktligen inte generaliserbar till all HVB personal i Sverige. Vårt resultat kan inte säga något om hur personal på andra boenden ser på sina arbetsuppgifter eller yrkesroll. Vi kan inte heller uttala oss om övrig personal på de boendena vi har intervjuat på,

då denna personal kan ha en annan uppfattning. Resultatet vi presenterar nedan är ett resultat bundet till den kontext och de informanter vi har intervjuat, och även till tidpunkten vi intervjuade dem vid. I begreppet tillförlitlighet ingår även, enligt Bryman (2011), pålitlighet. Pålitlighet handlar om att forskaren ska visa tydligt och klart hur hela forskningsprocessen går till och därför göra det lätt att se om misstag har gjorts som kan påverkat slutresultatet. Denna pålitlighet kan man även hitta i Sohlberg & Sohlberg (2013) beskriven som transparens, att forskningsprocessen ska vara genomskinlig för en utomstående för då kan man bäst bestämma om det är forskning som går att lita på. Denna pålitlighet och transparens har vi genomgående i uppsatsens olika avsnitt strävat efter att uppfylla genom att vara tydliga med att motivera de val vi har gjort och varför vi har gjort dem. Ytterligare ett steg som Bryman (2011) tar upp för att en undersökning ska vara pålitlig är att forskaren redogör så tydligt för varje steg, från problemformulering till analys, att en kollega ska kunna gå in och granska alla steg i processen. Detta är något som tidsmässigt har varit möjligt inom ramen för vår undersökning, däremot så har vår handledare varit med och kritiskt granskat vårt arbete löpande under uppsatsen tillblivande. Vi upplever att denna granskning till viss del kan sägas styrka pålitligheten i vårt resultat.

Något viktigt att veta är att en av oss författare hade tidigare erfarenhet av att arbeta på HVB för ensamkommande barn och det kan då ifrågasättas om vi uppnår krav på objektivitet. Bryman (2011) menar dock att det är omöjligt för samhällelig forskning att någonsin utföras helt objektivt och att det är upp till forskaren att visa att man har agerat i god tro. För vår undersökning innebär detta att författaren med förförståelse har varit öppen med denna för den andra författaren, så att den har kunnat se om resultatet blivit färgat av den förförståelsen. I vår undersökning visade det sig när resultatet kom in att det var helt annorlunda mot vad förförståelsen hade kunnat vinkla resultatet till, vilket styrker vår uppfattning att vi har agerat i god tro och gjort en så neutral tolkning av resultatet som möjligt.

4.6 Etik

Det finns fyra grundläggande etiska principer som all svensk forskning bör ta hänsyn till:

- Informationskravet, vilket innebär att deltagarna har rätt att ta del av avsikten med undersökningen, vilka delar som ingår i undersökningen och rätten för deltagarna att när som helst lämna undersökningen.

- Samtyckeskravet, som innebär att deltagarna ska lämna samtycke för att vara med i undersökningen.
- Konfidentialitetskravet, innebär att deltagarna som är med ska garanteras att inte kunna identifieras och att eventuella personuppgifter ska hanteras på ett säkert sätt.
- Nyttjandekravet, att det material som samlas in enbart används för forskning (Bryman, 2011).

I denna uppsats har vi, utöver de fyra principerna, även utgått från Högskolan Dalarnas blankett för etisk egenranskning (se bilaga). I den kommande texten visar vi hur vi tagit ställning till och hanterat såväl blankett som det fyra etiska kraven. Vi har inte intervjuat någon som inte har möjlighet att lämna samtycke, och vi har i början av varje intervju påtalat att informanten inte behöver svara på frågor hen inte vill svara på och att informanten när som helst under intervjun kan välja att avbryta, vi har även informerat att samtycket till att medverka även kan tas tillbaka efter att intervjun är genomförd. Informanterna har lämnat sitt samtycke muntligt till oss. Vi har även garanterat våra informanter att man inte ska kunna identifiera någon enskild informant eller arbetsplats i den slutgiltiga produkten. Vår undersökning kräver inte att vi gör någon form av fysiskt ingrepp på personer eller användande av något biologiskt material. Vi har inte samlat in någon form av personuppgifter. Våra frågor är av icke traumatisk natur och kan inte uppenbart ses som att de skulle framkalla starka eller svåra känslor för informanten. För att säkerställa att vi följer de fyra etiska principerna skrev vi ett följebrev (se bilaga) som vi lät informanten läsa igenom i början på varje intervju, där syftet med undersökningen förklaras, frivilligheten betonas och vi förklarade även hur vi kommer använda det insamlade materialet. I följebrevet stod även kontaktuppgifter till oss och vår handledare för att se till att informanterna kunde få tag på oss om de hade några frågor eller ville dra tillbaka sitt samtycke.

4.7 Svagheter med studien

Som varje studie har vår ett antal svagheter. Den största som vi författare uppmärksammat handlar om intervjugenomförandena. Vid den efterkommande analysen framkom att vi skulle ha ställt några fler följdfrågor och därmed kanske fått förtydligande och djupare förklaringar på en del av frågorna, exempelvis om vad personlig lämplighet egentligen är. Dock var det inte möjligt för oss under den begränsade tiden vi hade till förfogande att gå tillbaka och åter intervjuar informanterna. Då samtliga av våra informanter uttryckte att de var nöjda med sina respektive arbetsgrupper är det också skäligt att spekulera i om vi vid ett annat tillfälle hade

intervjuat personal med andra organisatoriska förutsättningar - skulle det då bli ett helt annat resultat?

5. Personalens upplevelser av yrkesroll och arbetsuppgifter

I detta kapitel presenteras resultatet av det empiriska materialet, de kvalitativa intervjuerna. Analysen av personalens reflektioner om *yrkesroll* och *arbetsuppgifter* resulterade i 4 olika teman exklusive underrubriker. Dessa teman presenteras nedan var för sig och understöds av citat. Citaten har i vissa fall genomgått en försiktig redigering, för att skydda informanternas anonymitet. Avslutningsvis ges en sammanfattning av resultatet.

5.1 Bemöta barnens behov

Majoriteten av intervjupersonerna uppfattar de ensamkommande barnen som små, ensamma, svikna av vuxenvärlden och i stort behov av *tid*. Tid i form av personalens uppmärksamhet, tid för anpassning och tid att våga släppa vuxna och myndigheter in på livet. För att uppnå det måste det finnas utrymme för spontanitet, för att se det enskilda barnet och för att ge barnet vad det behöver.

Det är viktigt också, både för oss som personal men även för ungdomarna att bli sedda. Att få den här lilla stunden tillsammans, själva, utan krav. Där man bara kan sitta och snacka liksom [...] Såna här samtal är ju jätte svåra att styra upp, alltså ”nu tisdag klockan två ska vi träffas för att vi ska prata om det du varit med om”, det funkar inte riktigt så. Däremot så har vi ju, mycket handlar om spontanitet. Dom kommer upp nån gång på natten och säger ”jag kan inte sova, jag mår dåligt.” Då får vi vakna och ta hand om dom, då vill dom gärna prata, då har dom legat och tänkt, eller drömt mardrömmar (Intervjuperson C).

Vad de sammantaget uppfattade som deras primära uppgifter var att ”se” barnen och ”känna av” deras behov. Barnens behov av föräldrar och avsaknaden av familjen upplevs som en försvårande omständighet på olika sätt. Av den anledningen upplevs att skapa och skänka *trygghet*, fungera som *stöd*, att ge barnen *stabilitet* i vardagen samt att få dem att slappna av och ”känna sig hemma” som viktigt.

Trygghet. Det är det absolut viktigaste. Och med trygghet menas att de har en vuxen person att lita på. Många av de här barnen har ju ingen vuxen att lita på när de kommer (Intervjuperson C).

Personalens främsta uppgift är att se ungdomen. Många har skiljts från familj och allting, så det är ju flera som inte alls mår bra, kan inte sova och så. Så då är vår uppgift att liksom, vi har huvudansvaret för att allting fungerar för den här ungdomen. Att kontakten med god mannen fungerar, hur han mår, hur han sover. Vårdcentralen. Och kollar av lite då och då liksom. Hur han trivs. (Intervjuperson E).

Av de praktiska arbetsuppgifterna är “vardagligt pyssel” en stor del, som matlagning, städning, nätverksbygge och samtal med samverkande aktörer. De ska stå för en form av fostrande, skapa relationer med barnen och lära dem allt som hör vardagen till.

Sen är det det här praktiska, precis som vi gör med våra egna barn, man lär dom hur man tvättar, lagar mat, städar, passa tider [...] Om jag höjer rösten och säger att nu är det nog, då är det nog. För dom här är ju tonåringar också, så de far ju runt och härjar som alla (Intervjuperson A)

Personalen ska se till att barnen får den *vård* de är i behov av. Det kan handla om kontakt med barn och ungdomspsykiatri, samtalsmottagning, läkare, tandläkare etc. Det ingår i uppdraget, men personalen ska inte ta i den behandlande, terapeutiska eller diagnostiska biten utan uppgiften är att guida barnen till rätt instans.

Vi arbetar inte med behandling eller någon typ av terapeutiskt syfte. Vår roll är att försöka skapa nätverk liksom, både med socialsekreterare och vårdcentralen så att de blir remitterade till rätt plats. Kanske samtalsmottagningen eller BUP eller något sådant där de kan få prata av sig lite. Men vårt uppdrag är lite mer att försöka finnas med. Som ett stöd. (Intervjuperson D).

5.2 Integration

Återkommande uppgav informanterna att en central arbetsuppgift är att förklara för barnen hur det här samhället fungerar. Målet med arbetet är att barnen ska bli självständiga och integrerade i Sverige. Själva begreppet “integration”, trots dess centrala roll, ställer sig alla informanter mer eller mindre frågande till, det är oklart vad integration egentligen är, det skulle kunna vara många saker.

Integration för mig är jättemånga olika saker. Att intressera sig för andra kulturer och ge av vår egen kultur. Det handlar också om att, ja, så enkelt som att, vi lär oss att tvätta tillsammans. Integrering kan vara skola. Språk. Så integrering är på så många olika plan. [...] Man kan göra det på flera olika sätt. Jag tror inte att det finns ett enkelt svar på den frågan (Intervjuperson C).

Fem av sex informanter menar att “integration” inte är samma sak som “assimilering” men att integreringen handlar om att barnen i processen ska anpassa sig och till viss del ändra på vilka de är. För informanterna är “integration” främst kopplat till barnens kunskap och förståelse för det svenska samhället, kulturen och människorna här i Sverige.

Att man får en förståelse för det svenska samhället och lär sig leva i det svenska samhället... och att vi integrerar oss med dom [...] För jag tycker det är viktigt att man inte bara säger att dom ska integreras för de blir inte integration då. Utan det blir mer assimilation, att vi anpassar (Intervjuperson A).

5.3 Skapa relationer

Det krävs att relationen är på plats för att barnen ska känna sig trygga nog att öppna sig för personalen. Det är först när en bra relation finns där som personalen får tillgång till mer än bara de strikt grundläggande behoven som barnen har. En bra relation mellan personal och barn genererar *tillit*, vilken behövs för att barnen ska våga prata med personalen om hur de mår, saker de behöver hjälp med eller saker de varit med om.

Det här handlar ju också om att när vi skapar en trygg relation med dom här så släpper ju dom ofta på, dom har ju oftast skyddsmurar runt sig liksom. Och när dom väl då börjar få den här kontakten med en vuxen så vill dom gärna prata om det dom har varit med om. Äämm, ibland tar det lång tid, för vissa barn, vissa barn söker den här kontakten direkt, medan vissa inte alls vill prata med oss. Och det där får man ju känna lite grann, hur pass bra relation vi klarar av att skapa. Och det är, det är, så olika från barn till barn, vart dom kommer ifrån, vilket land dom kommer ifrån, vad dom har gått igenom, så det är jätte olika. (Intervjuperson C)

Dom börjar berätta. Det är liksom då man kan börja prata om vad dom känner egentligen. Man får liksom grotta i det och ta reda på “vad handlar det här egentligen om?” (Intervjuperson E)

Informanterna uppger att varje barn har en kontaktperson som har ett speciellt ansvar för det barnet. Detta innebär dock inte att det är den personen som får den bästa *relationen* med barnet.

Vissa får man ju lättare kontakt med än andra, så är det ju med alla relationer. Det är inget konstigt” (Intervjuperson C).

5.3.1 Samtal

Näst följt av att "känna in" barnen uppgav informanterna att "samtal" och "att prata" var de mest förekommande delarna av det praktiska arbetet med barnen. Det ingår i deras arbetsuppgifter att fråga barnen saker - hur de mår, om deras vardag, om de behöver hjälp. Personalen ska vrida och vända på problem och världsbilder och anpassa samtalen efter barnen och deras nivå. Att möta barnen där de befinner sig. Även här handlar det om att "känna" var barnen befinner sig, ta reda på vad de är i behov av. Här måste återigen *tid* finnas till förfogande för rent praktiskt krävs det att samtal måste i både förekomst och till naturen måste få vara *spontana* snarare än planerade i förväg.

Vi börjar från den nivån. Vi accepterar deras, vad säger man, vanföreställning. Men med tiden börjar jag förklara för dem, hur det funkar här. Vad betyder kram i Sverige? Kram i Sverige betyder vänlighet, osv. "Men det kanske i din kultur som du kommer ifrån, relaterar till sexualitet eller något annat". På det här sättet. Jag har då inte kränkt dem, samtidigt, jag ger dem tid att utvecklas i den här integrationsprocessen (Intervjuperson F).

Sitta å filosofera och bolla och berätta hur det fungerar här i Sverige och så. Sitta å.. som jag har gjort flera gånger, att sitta på kvällen med en kopp te och dom får berätta vad dom känner och tänker. Och bara nån lyssnar så har det hjälpt. Det hjälper många gånger. Om det är jätteakut och de mår jätte jättedåligt då är det precis som för alla ungdomar, då är det akuten eller psykiatri vi får ringa. Personalen erbjuder dom att gå på samtalsmottagningarna, när det blir så där att någon mår jätte, jättedåligt, som behöver professionell hjälp. (Intervjuperson E).

5.4 Personalkompetens

5.4.1 Teoretisk kunskap

För att kunna erbjuda barnen en meningsfull tillvaro nämner informanterna, förutom att relationerna är viktiga för att kunna trygga barnen, vikten av att personalen har formell kunskap. Två av informanterna med relevant akademisk utbildning samt en behandlingspedagog hävdar att teoretisk kunskap om makt och samhällskunskap är av stor vikt.

Kunskaper och färdigheter..... ja... ja alltså, för det första är det jätteviktigt att ha lite samhällskunskap. Maktkunskaper och sånt, ja, i praktiken: Om man jobbar i kommunen, för ungdomarna är det väldigt svårt att förstå vad en kommun är, deras uppdrag är. Så att om boendechefen kommer hit då är det en viss hierarki, och så kommer någon som är föreståndare,

sen kommer vi som är personalgruppen - som är ändå över ungdomarna i "det här strukturella" för det är ändå vi som jobbar med det här. Jag tycker att det är otroligt viktigt att vi är medvetna det, om vad vi gör och hur vi gör och hur vi säger det för vi har alltid större tyngd än ungdomarna med det vi gör. Oavsett om vi vill eller inte (Intervjuperson D)

Ja, jag tror stenhårt på kunskap. För det var så roligt när jag började på utbildningen, då tänkte jag, okej, jag har erfarenhet av socialt arbete, yes! Och så hade vi första lektionen, och det var som en uppenbarelse, det öppnade sig lite mer och sen kom nästa lektion och så gud, min erfarenhet räckte inte *skratt* Det var en hel värld som öppnade sig och jag ville bara höra mer (Intervjuperson E)

Denna typ av kunskap är viktig för att personalen inte ska hamna i problematiska relationer med barnen. De menar att man kan studera sig till en medvetenhet och även nå personlig mognad genom bland annat teoretisk kunskap. Vidare nämns vikten av att kunna skilja mellan vad som är okej och inte okej att prata med barnen om - att veta skillnaden mellan det privata, personliga och professionella.

Så att man inte kliver in och gör personliga eller privata saker. Att man lär sig att tänka efter vad blir det för konsekvenser. För det kan bli att man har ett osunt förhållande, en relation med ungdomarna, man hamnar i en maktposition, man hamnar i en sånt maktspel, det blir inge bra (Intervjuperson A).

Jag tycker det är jätteviktigt med utbildning. Alltså, om man jobbar utifrån att veta gränsen mellan dom här tre, när är det professionellt, när är det privat och när är det personligt. Att hitta balansgången. Och jag tror det är viktigt, jävligt viktigt i den här typen av arbete (Intervjuperson C).

Teoretisk kunskap gällande psykologi och olika typer av diagnoser är nödvändig kunskap i arbetet med ensamkommande barn. Det uppstår ibland en osäkerhet hos personalen i mötet med barn som inte mår bra. Ibland påminner vissa beteenden, ohälsa och diagnoser om varandra. Personalen är varken utbildade i eller har som uppgift att ställa diagnoser men den kunskapen framstår som nödvändig.

Sen är det ju bra att ha kunskap, ren teoretisk kunskap om vissa saker, är det. Som sånt här lite basic. Hur ser en ADHD ut, hur ser PTSD ut? Det är inget måste men det är ju bra att om man ändå har en liten känsla så för det [...] Och det här är jättesvårt att veta vad som är vad.. när vi får hit en ungdom som vet vi ingenting om dom. Vi får ju utgå ifrån att det är friska ungdomar vi får hit. Men det kan vi faktiskt inte veta. Och det kan ju vara så att det finns kriminalitet, det finns droger, det kan finnas en diagnos även på dom här barnen liksom. Eller det är trauma. Om vi utgår från att alla mår dåligt, öh, eller utgår ifrån, men vi vet att alla mår dåligt på ett eller annat sätt och

då kan det vara svårt att se vad är vad. Öömm.. För PTSD visar sig på ungefär samma sätt som ADHD eller en depression. Det är liksom lite snarlika så därför så är det svårt att veta. Så det kan jag uppleva är svårt ibland, att veta vad som är vad. Men det är mycket också, hur man är som person. Det är nästan det viktigaste. (Intervjuperson A).

För det känner ju jag nu, tack vare utbildningen då, att, att jag tror om jag hade kommit hit och bara haft erfarenheten så hade ju jag haft den här blicken (visar ett smalt synfält), men nu kan jag se det med andra, liksom jag kan se det uppifrån, ”ja men å andra sidan, kan det vara det, eller det”, så lite bredare. Lite helikopter perspektiv. Ha med sig lite kunskap. Känslan att jobba med människor, men även exempelvis relevant akademisk utbildning (Intervjuperson E).

5.4.2 Personlighet

Livserfarenhet och social kompetens, “känsla för att möta individer” var annan kunskap som informanterna ansåg var bra eller nödvändig att ha kopplat till att en stor del av arbetet handlar om att se barnen, känna av deras behov och skapa relationer med dem. “Personlig lämplighet” sades av de flesta vara avgörande för arbetet.

Du måste vara lämplig på flera sätt. Alltifrån hur mogen du själv är, din människosyn, värderingar. Utbildning. [...] Men, den personliga lämpligheten är nog ändå viktigast [...] Ja.. man ska vara lyhörd och lite nyfiken, och inte peka med handen att så här är det inte, om det inte är så då.. Man ska försöka vara, tolerant är ett bra ord också. För att man behöver verkligen vara tolerant och lyssna på vad det är dom säger. Vad dom vill. Då mår ju dom bra också. Om man kan vara lite tolerant och nyfiken. ”Ja, men vi kan kolla upp det”. Att man har den form av samtalsmetodik liksom. Sen kan man... man måste verkligen ha ett sätt att kommunicera som är.. det är att vara nyfiken hela tiden och ställa frågor (Intervjuperson B)

Jag som personal får inte lägga över mina problem i dom här ungdomarna. Alltså, dom lär jag kunna separera, alltså hur hittar man den här balansgången liksom. Vad säger man och vad säger man inte, vad pratar jag om som personal med dom här ungdomarna, det privata har inget här att göra, eller det kan ha att göra om man har med sig en historia som gör att man kan använda sig av i sitt sätt. För du är ju ditt eget bästa redskap i det här arbetet och jag, i varje möte, tar ju jag med mig min bakgrund in i det mötet. Och är du, har du inte koll på vem du själv är, då kan du gärna drunkna i dom här mötena. Teorier kan du lära dig, metoder kan du lära dig. Men jag tror, alla är inte, kanske inte lämpade att jobba med människor. Alltså, förstår du? Det är ju inte naturligt för vissa att känna empati, och det tror jag inte man kan lära sig. Jag tror vi är så. Alltså, sen kanske jag har fel, det vet jag inte (Intervjuperson C).

Man behöver bland annat vara ödmjuk. Genom att vara ödmjuk, inkännande och en bra lyssnare menar informanterna att de bygger tillitsfulla relationer med barnen. Att vara ödmjuk

gäller även inför situationen som råder idag. Alla informanter upplevde nämligen att de inte har möjlighet att “finnas där” för barnen så mycket som de önskade och så mycket som barnen behöver. Det kommer många barn som måste placeras och det skapar en större arbetsbelastning. Då är det extra viktigt att göra så gott det går. Vara engagerad, göra sitt yttersta, finnas där för barnen, göra det bästa av situationen.

Det är bara att gilla läget och göra det bästa man kan liksom. Man är ju inte här på jobbet för att vara bekväm utan man är här för att göra saker, och försöka göra det bästa av situationen, det är alltid så, begränsade resurser och det är alltid så inom socialt arbete. Jag hoppas alla är medvetna om det när man ger sig in i sånt här arbete. Man får lugna ned sig och inte få panik, och anstränga sig lite mer (Intervjuperson D).

Ödmjukhet och tolerans. Det är dom två viktigaste. Tycker jag. Ödmjukhet för den situation vi befinner oss i och det som barnen har gått igenom. Tolerans, det är en enorm skillnad i kulturen från dom här länderna kontra Sverige och vi behöver en stor portion tolerans och tålmod när vi jobbar med dom här ungdomarna i förhållande till integrering. Det tar tid (Intervjuperson C).

Engagemang sägs vara en av de viktigaste kvalitéerna med anledning av att barnen känner av om personalen är där av fel anledning. Om de inte bryr sig om barnen, inte visar intresse eller inte tar ansvar. Engagemanget beskrivs nästan som yrkesrollens *kärna*. Det är personalens ansvar att kommunikationen blir av. Om barnen märker att personalen inte tar det ansvaret, att de inte engagerar sig, menar intervjupersonerna att det får negativa konsekvenser för relationerna och tilliten.

5.5 Sammanfattning av empiriskt resultat:

I resultatet framkom att personalens arbetsuppgifter till stor del består av att bemöta barnens behov av tid, trygghet, av att orientera sig i sin nya tillvaro och även praktiska saker som att visa hur saker fungerar i Sverige och att bidra till att de känner sig hemma. För detta krävs en god relation mellan barn och personal, annars får personalen inte veta vad barnen verkligen behöver och barnen i sin tur tvekar inför att fråga om saker de undrar över. "Samtal" framstår som centrala för relationsbyggandet och det är viktigt att det finns tid för att möta barnen när barnen vill det, utrymme för spontanitet. Det är personalens ansvar att kommunikationen överhuvudtaget blir av, något avhängigt personalens engagemang. Det primära målet med arbetet uppges vara trygghet och integration, dock är innebörden av begreppet "integration" till viss del oklar. Gällande yrkesrollen uppges informanterna att det

är en kombination av utbildning och personlig kompetens som gör en lämplig för den här typen av arbete. Teoretisk kunskap är nödvändig men det är än viktigare med personlig lämplighet och att personalen känner engagemang inför uppgifterna. De bör kunna "känna av" barnen och förstå deras behov samt kunna möta barnen på deras nivå och med respekt för de olikheter som finns mellan kulturer.

6. Diskussion

I det följande avsnittet kommer vi koppla samman resultaten från den tidigare forskningen och det teoretiska fundamentet - hjälpande faktorer i arbetet med människor i återhämtningsprocess - med intervjuresultaten och föra ett resonemang kring detta.

Uppsatsens har till syfte att undersöka personalens upplevelser av *yrkesroll* och *arbetsuppgifter* samt vad de upplever *krävs* för att kunna utföra dessa. Socialstyrelsens (2012) arbetsbeskrivning hänvisar till behov som boende, läkarvård, tandvård, mat, sömn, stöd, trygghet och omvårdnad eller fostran samt bidragande till att barnen utvecklas till självständiga vuxna individer. Personalen upplever att deras primära arbetsuppgift huvudsakligen är att bemöta (några) utav barnens behov - nämligen, likväl vad Asher (2009) menar – behov av omsorg, vuxenstöd och trygghet. Parterna skiljer sig dock åt i frågan om *kärlek*. Personalen tar knappt upp frågan om kärlek mer än att avsaknaden av familjen och osäkerheten om familjens tillvaro är ett orosmoment för barnen. Sirriyeh (2012) hävdar att ensamkommande barn, för deras välmåendes skull, bör uppleva en känsla av *familjetillhörighet*. Att dels känna sig hemma på en *plats*, vilket personalen eftersträvar att bidra till, men också ha en given plats i en social *samvaro* - likt i en familj. Två olika saker och kan således tolkas som att de också fyller två olika behov. Detta innebär nödvändigtvis inte att personalen nonchalerar barnens behov av kärlek eller familjetillhörighet utan snarare att personalen menar att det inte ligger inom ramen för deras arbete. Vidare gör resultatet gällande att personalen inom vissa områden ska göra för de ensamkommande barnen samma sak som de gör för sina egna barn. För att använda oss av Topors (2004) beskrivning av det lilla ordet "som" kan man tolka det som att personalen säger sig ha uppgifter "som" föräldrar i alla aspekter *utom* gällande kärleken. Vi undrar om detta är problematiskt, eller om det möjligen bara är själva boendeformen som är det. Kanske är det helt enkelt så att detta är baksidan av myntet och inget personalen bör klandras för. Oavhängigt personalens engagemang och personliga kärlek till barnen – som kanske även den till viss del kan tillhöra vad personalen själva menar är "privat".

Då informanterna lägger stor vikt vid barnens behov av *tid* innebär det att det måste finnas tid och utrymme att kunna vara spontan när barnen behöver det. Topor (2004) & Henriksen, Degner & Oscarsson (2008) talar även dem om vikten av tid - vikten av att *ha* tid och att *ge*

tid. En annan central och nödvändig del av arbetet är att skapa *relationer* med barnen. Tiden blir även central i frågan relationsskapandet, för utan den kan relationerna inte bildas vilka behövs för att personalen ska kunna bemöta barnens behov. Konsekvenserna av tidsbrist, speciellt under rådande omständigheter på politisk nivå, kan då kanske få större konsekvenser än väntat? Kan det då finnas en risk att detta går omärkt förbi? Blir det då kanske extra viktigt med engagemanget? Vem är det som ska uppmärksamma konsekvenserna av resurbrist i form av tid och vilka konsekvenser får det för barnen, egentligen?

Ödmjukhet, förmåga till inkännande och lyssnande är egenskaper som informanterna menar att personal behöver för att bygga relationer med barnen. Kohli (2006a, 2006b) menar däremot att ömsesidig tillit är en viktig del av relationsbyggandet. Detta är överensstämmande med vad Topor (2004) & Henriksen, Degner & Oscarsson (2008) säger om vad som *hjälp* människor till återhämtning. Kohli (2006a) menar att vuxna som inte är i en behandlande verksamhet, exempelvis socialsekreterare eller i detta fall personal på HVB, ändå kan få en terapeutisk roll för barnen. Då en stor del av personalens uppgift är att *samtala* med barnen, om vardags såväl som när de vaknar på natten och mår dåligt kan det tolkas som att även HVB-personalen, bortsett från vad de menar *är* deras uppgift, kan ha fylla en terapeutisk funktion för barnen. I en miljö som denna, där personalen i samtal med barn som mår dåligt och har varit med om trauman, kan de få ta emot svåra saker och då är det viktigt att kunna kontrollera sina känslor. Topor (2004) beskriver att en professionell alltid i alla situationer måste ha självkontroll och att relationerna måste ha ett syfte. Vad vi förstår av det empiriska materialet är personalen väl införstådda med vikten av att relationerna måste ha ett syfte. Nästan så pass att det från personalens sida finns behov av att förhålla sig professionella med viss distans till barnen. Detta menar vi kan komma i konflikt med barnens behov av en djupare relation och ömsesidighet. Något som inte berörs av resultatet men som framkommit som viktigt i individers återhämtningsprocess är också ”regelbrott” (Topor, 2004). Då individen mottar positiv *särbehandling*. Att detta inte framkommer i resultatet kan bero på flera saker, bland annat att vi inte uttryckligen frågade om den frågan. Det kan också vara så att informanterna inte ville berätta om eventuella små regelbrott, eller inte insåg vikten av dessa? Ett tredje alternativ är att det inte förekommer regelbrott, att personalen har andra metoder för att få barnen att känna sig speciella. Något som vi författare är övertygade om är däremot att det är viktigt att barnen har någon i sitt liv som gör att de känner sig speciella och att det kan vara hörnstenen i en framgångsrik relation med barnet.

Hopkins & Hills (2010) påstående om att barnen behöver hantera nuet först, framtiden sen, och dåtiden sist framkommer till viss del även i empirin då personalen låter barnen utvecklas i sin egen takt och berätta om sitt förflutna när de känner sig *redo*. Dock framkommer ingen uttalad *teoretisk kunskap* om detta. Kunskap som enligt vår mening vore personalen behjälplig. Topor (2004) framhåller å andra sidan betydelsen av ”timing” och ”engagemang”. Här återfinns en skillnad mellan personalens uppfattning av *engagemang* som en egenskap. Vi tolkar det som att det engagemang som personalen känner för barnen inte ”översätts” till engagemang hos barnen förrän personalen *gör* något för dem. Att det inte räcker med att engagemanget bara ”finns” där, som en känsla eller en egenskap. Här kommer ”timingen” in. Personalen hävdar att det är viktigt att kunna ”känna av” barnen och vara lyhörd. Det kan således tänkas att det är när barnen *upplever* engagemanget de öppnar sig för relationen. För att barnet ska känna engagemanget måste personalen ha *tid* och rätt timing. Vi tror att tid och timing föder relationen som gör det möjligt för personalen att möta barnens behov. Informanterna uppger att det är deras ansvar att kommunikationen blir av. Därför blir det till stor del avhängigt personalens engagemang att barnen får en möjlighet att känna engagemanget. Det räcker alltså inte att *ha* ett engagemang, man måste *visa* barnen att man har engagemanget.

I resultatet framkommer att en stor del av uppdraget upplevs vara *integration*. Men i och med begreppets oklara innebörd landar personalen oftast i specifika mål som att barnen ska ha lärt sig om det svenska samhället och fått en förståelse för att det finns olika sätt att vara på än det för barnet väl bekanta. Då integrations-begreppet överhuvudtaget inte nämns i fråga om praktiska arbetsuppgifter tolkas det som något subjektivt och ett abstrakt mål utan en tydlig förankring i det vardagliga arbetet. Varför då sådan tyngd i begreppet? Kanske hör det inte till personalens egentliga arbetsuppgifter utan snarare är ett önskvärt *mål*, inte bara för barnen, utanför hela samhället.

7. Slutsats

Yrkesrollen bygger dels på en kombination av teoretisk kunskap och en viss personlighet och känsla inför att arbeta med människor. Personalens huvudsakliga arbetsuppgifter är i deras mening att bemöta en del av barnens behov så som trygghet, stöd av vuxna, stabilitet i vardagen, och främja barnens deltagande i det svenska samhället i form av guidning och integration. För att kunna bemöta barnens behov behöver de först vinna barnens förtroende och bygga relationer med dem vilket ofta sker genom samtal. Personalen menar att det är viktigt att kunna behålla en professionell distans i arbetet men att det även krävs ett stort engagemang inför uppgiften.

7.1 Förslag till vidare forskning

Den här studien kan ses som ett första steg mot ett nytt fält öppet för forskning, nämligen de utmaningar som personal på HVB för ensamkommande barn möter i arbetet. Det är vår övertygelse att personalen har en viktig roll för de ensamkommande barnens utveckling. Därför bör även personalens upplevelser och förutsättningar ges utrymme i forskningen. Jämförelser mellan privata och kommunala boenden skulle möjligtvis kunna generera intressanta resultat. Det kan även vara relevant att undersöka om olika uttalade arbetsmetoder påverkar personalens arbete med barnen och i så fall hur. För att stärka fältet med evidensbaserade metoder skulle det vara av gagn att undersöka vilka metoder som ger gynnsamt resultat för barnen. Personligen anser vi att personal på HVB för ensamkommande barn skulle ha nytta i sitt arbete av att vara insatta i ett återhämtningsperspektiv och vilka faktorer som hjälper vid återhämtning.

Referenser

- Ascher, Henry. (2009). *Ensamkommande flyktingbarn måste få stöd, respekt och omsorg kan begränsa effekterna av tidigare trauman*. *Läkartidningen*, 106(18-19), 1254-1255.
- Angel, Birgitta. & Hjern, Anders. (2004). *Att möta flyktingar*. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, Alan. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (2 uppl.). Malmö: Liber.
- Christie, Alastair. (2002). *Responses of the social work profession to unaccompanied children seeking asylum in the republic of ireland*. *European Journal of Social Work*, 5(2), 187-198.
- Henriksen, Anna., Degner, Jurgen., & Oscarsson, Lars. (2008). *Youths in coercive residential care: Attitudes towards key staff members' personal involvement, from a therapeutic alliance perspective*. *European Journal of Social Work*, 11(2), 145-159
- Hopkins, Peter., & Hill, Malcom. (2010). *The needs and strengths of unaccompanied asylum-seeking children and young people in scotland*. *Child and Family Social Work*, 15(4), 399-408
- Inspektionen för vård och omsorg. (2015) *Ensamkommande känner sig mer otrygga än barn i övriga HVB*. Hämtad 2015-12-11, från <http://www.ivo.se/nyheter/2015/ensamkommande-kanner-sig-mer-otrygga-an-barn-i-vriga-hvb/>
- International Federation of Social Workers. (2014). *Global Definition of Social Work*. Hämtad 2015-11-18, från <http://ifsw.org/policies/definition-of-social-work/>
- Johansson, Ing-Marie,. (2011). *The multicultural paradox: The challenge of accommodating both power and trust in child protection*. *International Social Work*, 54(4), 535-549.
- Kohli, Ravi. K. S. (2006a). *The comfort of strangers: social work practice with unaccompanied asylum-seeking children and young people in the UK*. University of London: Blackwell publishing.
- Kohli, Ravi. K. S. (2006b). *The sound of silence: Listening to what unaccompanied asylum-seeking children say and do not say*. *The British Journal of Social Work*, 36(5), 707-721.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Migrationsverket. (2013) *Fakta om att söka asyl*. Hämtad 2015-12-13, från <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-asylsokande/Fakta-om-att-soka-asyl.html>

- Migrationsverket (2015). *Asylregler*. Hämtad 2015-12-13, från <http://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Asylregler.tml>
- Sallnäs, Marie., Wiklund, Stefan., & Lagerlöf, H elene. (2012). *V alf ardsresurser bland barn i samhällsvård*. *European Journal of Social Work*, 15(4), 467-483
- Schön, Ulla-Karin., Denhov, Anne., & Topor, Alain. (2009). *Social relationships as a decisive factor in recovering from severe mental illness*. *International Journal of Social Psychiatry*, 55(4), 336-347
- Sirriyeh, Ala. (2013). *Hosting strangers: Hospitality and family practices in fostering unaccompanied refugee young people*. *Child & Family Social Work*, 18(1), 5-14.
- Socialstyrelsen (2012). *Tillsynsrapport 2012 Hälso- och sjukvård och socialtjänst*. www.socialstyrelsen.se SOSFS (1997:15).
- Sohlberg, Peter, & Sohlberg, Britt-Marie. (2013). *Kunskapens former – Vetenskapsteori och forskningsmetod*. Stockholm: Liber AB.
- Topor, Alain. (2004) *Vad hjälper? V agar till återhämtning från svåra psykiska problem*. Stockholm: Natur och Kultur
- Wernesj o, Ulrika., (2012). *Unaccompanied asylum-seeking children: Whose perspective?* *Childhood*, 19(4), 495-507

Bilaga 1: Följebrev

Hej!

Vi är två socionomstudenter på Högskolan Dalarna som skriver c-uppsats i socialt arbete. Vi gör en studie där vi ska undersöka hur personal på HVB-hem för ensamkommande flyktingbarn upplever sitt arbete och sin yrkesroll. För att undersöka detta vill vi intervjua personal som arbetar på HVB för EKB. Vi räknar med att en intervju tar cirka en timme.

Vi kommer att spela in intervjun med en diktafonsapp på telefonen. Inspelningen är enbart till för oss att transkribera utifrån och den kommer bli raderad när detta är gjort. Allt deltagande är frivilligt och kan avbrytas när som helst utan närmare motivering. Vi kommer inte samla in personuppgifter och deltagare i studien kommer inte gå att identifiera. Materialet vi samlar in kommer inte användas för något annat än vår uppsats.

Om du vill ha en kopia av uppsatsen när den är färdig så skickar vi gärna en. Vi kommer även presentera resultaten muntligt på Högskolan Dalarnas FoU-marknad den 13/1-2016.

Kontaktuppgifter:

Ann Magnusson, student: 070-*****, v09amagn@du.se

Emelie Vikström, student: 070-*****, h11emelu@du.se

Pernilla Liedgren, handledare: 023-*****, pld@du.se

Bilaga 2: Intervjuguide

Bakgrundsfrågor:

- Kön
- Ålder
- Utbildning
- Yrkesverksam tid på HVB

Frågor:

- Beskriv din arbetsplats och dina arbetsuppgifter
- Vad menar du är din roll i barnens liv?
- Finns det något du upplever som svårt eller svårare än något annat i ditt arbete?
- Vad tycker du är viktigast i arbetet med ensamkommande barn?
- Hur skulle du beskriva arbetsplatsens påverkan på ditt sätt att arbeta?
- Vilka kunskaper eller färdigheter tänker du att personal på HVB för EKB behöver?
- Tror du alla passar att arbeta med detta?
- Vad driver dig/engagerar dig?
- Känner du dig på något sätt begränsad i ditt arbete?

Avrundningsfråga:

- Finns det något mer som du känner att du tycker är viktigt kring ditt arbete som vi inte tagit upp?

Bilaga 3: Blankett för etisk egengranskning

Blankett för etisk egengranskning av studentprojekt som involverar människor

Projekttitel:

Student/studenterna: Ann Magnusson & Emelie Vikström

Handledare: Pernilla Liedgren

	Ja	Tveksamt	Nej
1			X
Kan frivilligheten att delta i studien ifrågasättas, d.v.s. innehåller studien t.ex. barn, personer med nedsatt kognitiv förmåga, personer med psykiska funktionshinder samt personer i beroendeställning i förhållande till den som utför studien (ex. på personer i beroendeställning är patienter och elever)?			
2			X
Innebär undersökningen att informerat samtycke inte kommer att inhämtas (d.v.s. forskningspersonerna kommer inte att få full information om undersökningen och/eller möjlighet att avsäga sig ett deltagande)?			
3			X
Innebär undersökningen någon form av fysiskt ingrepp på forskningspersonerna?			
4			X
Kan undersökningen påverka forskningspersonerna fysiskt eller psykiskt (t.ex. väcka traumatiska minnen till liv)?			
5			X
Används biologiskt material som kan härledas till en levande eller avliden människa (t.ex. blodprov)?			
6			X
Avser du att behandla känsliga personuppgifter som ingår i eller är avsedda att ingå i en struktur (till exempel ett register)? Med känsliga personuppgifter avses, enligt Personuppgiftslagen (PuL), uppgifter som berör hälsa eller sexualliv, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse samt medlemskap i fackförening			
7			X
Avser du att behandla personuppgifter som avser lagöverträdelse som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden, och som ingår i eller är avsedda att ingå i en struktur (till exempel ett register)?			

Fastställt av Forskningsetiska nämnden 2008-10-23